

EBRECZENBEN, Margit-fürdőintézet telepén ujon...

EGYVIZ GYÖGYINTÉZET folyó hó 25-én megnyilt.

vasúti közlekedés, nyilvános összeköttetés, arnyas séták...

Univ. Dr. TIHANYI SÁMUEL. A minden oroszok ura.

HAMBURG-AMERIKAI HAJÓZÁSI RÉSZVÉNYTÁRSULAT. New Yorkba, Mexicóba...

vezénylő megbícsésben IV. Wieden. Weyringer-Nr. 12.

10 méter = 1 kó 1 ft 50 kr. Készítők: Ganovszky Lajosné, B. Gyuláné...

104. SZTÁVÁN-gőzmalom társulat. AJÁNLÉSKÉZELÉS. Állományok listája...

1889. XXI. évtolyam.

DEBRECZEN POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczeni és vidéki függetlenségi párt közlönye. Megjelen naponként, péntek és vasárnap kivételével.

Előfizetési árak: Helyben és postán küldve...

Műfajtáji helyben: TRILÓDI, K. LAJOS és társai...

A minden oroszok ura. A mult héten, pénteken — magyar ember hite szerint szerencsétlen nap!

Azt hisszük, hogy ezen az ebédén voltak jelen vitéz tábornokok, mely bölcsességű államférfiak, kik vidáman fogyasztották a hegy levét.

Azt is megtehette a nagy ur, hogy vendége tiszteltet asztalához. Szegényebb ember is cselekszik hasonlót!

A hol jól lakik az ember s csillogó pohárban gyöngyöző pezsgő kínálkozik szücsöletre: ott hamar kicsap a tulardó érzelem.

Da míg a közönséges halandó dikciója csak szűk körben követeli a meghallgatást, addig minden oroszok hatalmas czárjának azon kiváltsága van, hogy a mit ptyókös állapotban bocsát is ki felséges ajkain: az is világrengető esemény számba menjen.

A minden oroszok hatalmas czárja pezsgős pohárral kezében s pezsgős szeszszel fehéren felkösztönt mondott Nikitára, a montenegrói fejedelemre, mely a pétervári orosz hivatalos lap jelentése szerint illetéknépen hangzott:

Montenegró fejedelmének, Oroszország egyetlen, igaz s hű barátjának egészségére emelem poharamat! A mint ez a poharköszöntő kikerült a nyomda-festék alól, azonnal taglalás alá vette az ismeretes világrészek mindenik sajtója.

Magyarázzák, nézik, kommentálják. Legtöbben azt hiszik, hogy a minden

oroszok hatalmas czárja e poharköszöntője nem egyéb, mint nyílt kihívás. El van vetve a kocka.

Lehet, hogy a kik így vélekednek, azoknak igazuk van. Mi azonban mást látunk a minden oroszok czárjának poharköszöntőjéből: azt t. i., hogy a legyőzhetlen oroszok koronás feje el van keseredve, kétségbe van esve.

Egyetlen barátja sincs Európában, csak Nikita, a kis Montenegró nagyragyógó fejedelme. Hívei lehetnek itt is, ott is, Rubellel lehet híveket szerezni; de a koronás fők szemben állanak vele, mert tudják jól, hogy egyedül ő a béke ellensége.

Hát ez a nemzetközi helyzet mindenestre szemoru a czár ő felségére s elkeseredését tudjuk méltányolni.

Birodalma belét rágja a fene: a nihilizmus; felséges fejét minden este ugy hajta párnára, hogy nem tudja: vajjon felébred-e holnapra? A pánszlávok elégedetlenek, mert szeretnének már minden szlávot egy kötelekben látni. Es a czár nem tudja, hova legyen, mit csináljon!

Szükséges volna egy kis kifelé akció, hogy tisztuljon a helyzet s a forrongó elemek figyelme más irányba tereltessek. Hanem a czár nem mer mozcizanni; szemben találja — ha kifelé akar akciót kezdeni — a hármasszövetséget. Ezért dühös a czár s ezért beszól a pezsgőtől nyíltan, őszintén, elkeseredve.

Hát hadd legyen ő elkeseredve, csak a népek békéje legyen megőve.

Még egyet kívánunk megjegyezni. Kormánypárti lapjaink koronként nagy vehemenciával bizonyítgatják, hogy monarchiánk befolyása a Balkán-félszigeten mindinkább erősödik. Ime, még Montenegró is nyíltan az orosz czár barátjának vallja magát, noha földrajzi fekvésénél fogva a mi hatalmi sphaeránkba esik! A szerbiai zavargások, valamint a romániai paraszt-lázongások, melyeket muszka kezek szítottak, szinte a mi diplomaciánk tehetetlensége és rövid látása mellett bizonyítanak.

A minden oroszok hatalmas czárjának

A „DEBRECZEN” TÁRSZÁJA

lei e miatt ápertén kitiltottak házukból Iona kisasszony nagy bosszúságára, — azt advan okul, hogy főhadnagy urnak kardjánál nincsen egybe.

Az pedig lehet alkalmas minden egybre, de legkevésbé egy ekényeztetett nevelésű menyecske eltartására. Erre a körülményre bazirotott Muki bácsi; mert az igaz, hogy neki nincsen kardja; de van ám pézelel 50,000 forintot szándékozott moringolni Iona kisasszonynak, ez pedig valami ám a mai világban!

Egy szóval, ugy bele hecczelte ebbe a dologba az öreg az ördög lapátja, hogy egy szep napon neki vágott a dolognak, és megkerte Bedy barátjától és kegyeres társától ünnepélyesen Iona kisasszony kezét, hivatkozván komoly szándékára, benőtt feje lágyára, az 50,000 forintos moringra és arra a kioltatlan tűz szerelmére, a mely elfogta kebelét, trefásan hivatkozva egyuttal az ördög lapátjára is, a melynek útése ellen nincsen apelláta sem egben, sem földön.

Felcséges mondanom, hogy kosarat kapott. Bedy barátja nagy megüstiztetésnek vette ugyan Muki barátja nemes szándékát; de bizony csak megmondta őszintén, hogy neki Muki bácsi vőnek nem elég fiatal, Iona meg Muki bácsi részére feleségnek nem elég öreg.

Ezzel aztán el is lett volna intézve Muki bácsi dolga, ha egy sajtóságos körülmény közbe nem jön, hogy t. i. Iona kisasszony saját kezüleg egy szerelimmel telt levelet nem ír az öregnek, a melyben kijelenti, hogy értesülven magasztos szándékáról, ezenel kijelenti, hogy dacára szülői zsarosságának, kész Muki urnak kezét nyujtani, tisztelven, becsülven őt már megállapodott kora miatt is. Ezért csak nem kell csüggedni, hanem ha Muki urnak komoly szándeka továbbra is megmarad, a szülői kosár dacára járjon továbbra

dikciójából mi azt vesszük észre, hogy kormánypárti sajtónk okoskodásának nincs igaza, mert diplomaciánk nem tudja, mit cselekszik s nem meri szárazon tartani a puskaport!

Országgyűlés. A képviselőház ülése június 5-én. A képviselőház tegnap a pénzügyi közigazgatás újjáalakításáról szóló törvényjavaslatot tárgyalta. A tárgyalás igen szakszerű és érdekes volt, s az ellenzéki szónokok, Szederkényi Nándor, Belsőhy Akos és Meitzl Oszkár, valoban kitünő érvekkel igazolták álláspontjukat, melynek fogva a javaslatot el nem fogadják. A kormánypárt részéről Széll Akos szölet a javaslathoz, — s az ülés végén Wekerle pénzügyminiszter vette a javaslatot. A pénzügyminiszter beszédét a többség több ízben zajos helyesléssel fogadta.

Várady Gábor és Polonyi Géza. Várady Gábor az ellene felhozott vadakkal szemben tegnap nyilatkozott a képviselőházban. Elismerve, hogy egy gaddatisztól négyszáz frtot kapott azért, hogy neki uradalmi tisztit állást szerezze; tagadta, hogy bármi állami, vagy kinstári közeget el érdekében akarmit tett volna s kijelentette, hogy az elváltat kötelezettséget teljesíteni nem tudván, a fölvetet összeget visszafizette. Polonyi Géza viszont kijelentette, hogy csak azért hozta fel az ügyet, mert abban a hitben volt, hogy Váradyt az elnök figyelmeztette s az még sem rendezte az ügyet.

A képviselőház munkarendje. A felhivatalos „Bud. Korr.” jelenti: Mihelyt a képviselőház a napirendre kitűzött előterjesztéseket, köztük a pénzügyi közigazgatás reformjáról szóló törvényjavaslatot letárgyalta, néhány napig szünetel a törvényhozás és csak pünköszt után, szerdán kezdi meg ismét a főrendi ház az érdemleges tárgyalásokat. Mihelyt a főrendi ház letárgyalta a képviselőház által megszavazott összes javaslatokat, az ülésszakot bezárják és közvetlen utána új ülésszakot nyitnak meg. Az országgyűlést jun. 22-ike előtt (mihelyt az új ülésszak alakulását befejezték és a delegáció tagjait megválasztották), királyi leirattal elnapolják. Az országgyűlés ülésszak csak október első napjaiban fog ismét összejúlni.

Pénzügyi kiegyezésünk Horvátországgal. A Horvátországgal megújítandó pénzügyi egyezmény letesítésére kiküldött magyar és horvát országos bizottságok Széll Kálmán elnökkel együtt ülést tartottak, melyen több pontra végleges megállapodás jött létre a két bizottság közt. Mindössze két pont maradt még függőben, melyekre nézve a két bizottság ismét együttes ülést tart, hogy a

is a házhoz, az Iona kisasszony dolga lézen a következőkre nézve, titkos beszélgetésekre alkalmat találni. Törtennek ám ilyen csodák a mai világban, és hogy ez megtörtént, itt vagyok én rá előt tanuság, mert Iona kisasszony engem — akkor meg artatlan gyermekét — használt fel postillion d'amoarnak.

Szóval beutott a boldogság! Muki bácsiból egyszerre olyan gavaller lett, mint a pinto, olyan egyenesen járt, mint a nádslal és mosolygott mindenikre; meg azokra is a kik a kapott kosár miatt maliciozuskodtak vele.

Bedyvel szemben látszólag belenyugodott sorsába és azután is megmeglátogatta öreg barátját. Ilyen alkalmakkor mindig akadt egy-egy pillanat, a melyben titkon beszélhetett szive szépséges választottjával, és megcsináltak együtt a furfangos tervet, a mely mindkettőjüknek boldogságát volt biztosítandó.

Elhatározták, hogy megszöknek. Nem trefa. Meg is szöktek!

Ilyen muatltság volt Bedyeknél, valami névnapot, vagy szünetes napot ünnepeleik. Muki bácsi így látotta út a vacsoránál, arczán sphinxnemű bizonytalanság tündezett, mohon itta a jó tokajit, bátorságot szedven magába és ugy 11 óra tájban dobogó szívvél elillant, mint a keneső.

A kertajtónál találkozott a remegő Iona kisasszonnyal, kitől első hevében nem restellt egy mátká csókot elrabolni — hiszen ugy sem laja senki — azt nem vette észre a ven balke, hogy a holdvilág milyén gyúrosan mosolyog rajuk, szélesre húzott görbe szájjával. — Készen van minden? — suttogá a kisasszony. — Készen készen, oh én szerelmem — regeg az öreg — kocsim a fala végé vár,

Hirdetési díj: Négy hatóság postai engedély 5 kr. Nagyobb terjedelmű a fűbbes...

Kéziratok visszaküldésének feltételei. Kéziratokat csak akkor küldjenek, ha a szerzővel szembe...

Kéziratok visszaküldésének feltételei. Kéziratokat csak akkor küldjenek, ha a szerzővel szembe...

még függőben maradt két pontot illetőleg végleg határozon.

Uralkodók Berlinben. Egy berlini lap azon hirt közölte, hogy Ferencz József király ő felsége berlini látogatása, mely túlvalevőleg augusztus elejére volt kiltátsába véve, a mely gyász miatt későbbre fog halasztatni. E hír azonban teljesen alaptalan. Királyunk az eddigi megállapodás szerint augusztus 11-én érkezik a német fővárosba. A látogatás elhalasztásáról tehát szó sincs. Ellenben egy látászik, hogy Vilmos császár nem lesz jelen az ősi hadgyakorlatokon Morvaországban.

Mihály metropolita Belgradban. Belgrad, jun. 4. Az egyházi kérdés felett folyó tárgyalások nagyon kielégítő eredményt ígérnek, úgy hogy a mindkét félre nézve kedvező megoldás már a legközelebbi időre várható. Mihály volt metropolita, a kit mindjárt megerkezése után belevontak a tárgyalásokba, föltétlenül elfogadta a kormány álláspontját, a mennyiben az egyházra vonatkozó törvényeket jogosnak ismertve el. A mi a kérdés megoldását illeti, nagyon valószínű, hogy a jelenlegi metropolita, Theodosius már a közelebbi napokban nyugdíjaztatását fogja kérni és Mihály volt metropolita ujra visszanyeri méltóságát.

KARCZOLATOK.

(A legmagyarabb főherceg — Nagy degma. — Rózsát a Judának. — Papiros-korszak — Logika.)

A legmagyarabb főherceg időkiz falaink között.

Mily jól esik, hogy van egy fő herceg, a ki „legmagyarabb” éppen most, a midőn Magyarország felett a „legmagyaratalanabb kormány” garázdálkodik!

Es midőn azt olvassuk, hogy királyunk a trónörökös rendjének megváltoztatására igyekszik, hát — látva a József főherceget ünneplő lobogókat — magunknak is meg van a felől a véleményünk.

Tisza Kálmán Hegmatikus egy férfi. Zsebre vág mindenféle gorombaságot. Így a következőket is:

Grünwald Béla: „Nem igaz!” Helfy Ignác: „Amító!” Német Albert: „A miniszterelnök ur éveket át hazudott itt, hogy éveket át csalhosan ott!” Onodi Géza: „Orült róka!” Anyos Tivadár: „Gyavaság!” Grof Karolyi Gábor: „Nyomorult áruló!”

A sorozatot még ki lehetne egészíteni. Es megis azt mondják, hogy Tisza Kálmánnak le nem köszönni — képtelenség. Nem — csak a r e z a t l a n s á g v o l n a !

A margit-szigeti banketten egy négy

Alsó-Rónán pedig a pap, a ki megeskett, siessünk!

A kocsis csakugyan ott vart a temető szelén az országúton, hogy gyönyörű pejt, azt is a menyasszonynak szanta a Muki bácsi.

Gyorsan helyet foglaltak a kenyelmes csezában.

Hajts Pista, mint a szelvéz, menyasszonyt viszel! — trefálkozott az öreg. Pista hajtott.

A szerelmesek repültek. Hogy a kocsiban mi történhetett, azt pozitíve tudni nem lehet, annyi azonban tény, hogy Muki bácsi részint a sok tokajit, részint a nagy szerelem és izgatottság következtében el-el szédült egy-kissé és kénytelen volt arájának szagos zsebkendőjét használni, elég az hozzá, hogy egy negyed órai artatlan csintalanokodás után ugy elaludt, mint a jolies bunda.

Ezt a szokatlan időben való álmat talán legjobban megmagyarázza azon körülmény, hogy Iona kisasszony egész nap fogfájásban szenvedvén, chloroformot használt, hihetőleg megmaradt belőle egy kevés a batizst zsebkendőcskében.

Muki bácsinak valami gyönyörű álmai lehetnek, mert addig fel sem ébredt, a mig hajnal tájban saját lakása előtt meg nem alott a négy táitos és a Pista be nem kiatlott a kocsiba, hogy:

— Megjöttünk nagyságos uram! — Hova te? — kérdezé újjetden a felrezzent völgyeny. — Hat haza! — Hat a menyasszonyom hol van? — Hol e? hát Alsó-Rónán. Elvitte a huszár, azt mondta, hogy tisztelteti a nagyságos urat, oszt ezt a levelet küldi.

Muki bácsi mint egy felbőszült tigris ugrott ki a kocsiból és a kocsis lampásánál olvasta a következő épületes szavakat:

éves fücska virágokért ajándékozta meg a miniszterelnököt...

Valami mameluknak a kis fia lehetett, aki azt hiszi, hogy Tisza Kálmán miniszterelnök lesz még akkor is...

Egyelőre csak egy puszival (a Judások szeretnek csokoládzni) felelt a fényképezendő miniszterelnök...

Csáky Albin gróf — ha jól emléksünk — azt ígerte, hogy ki fogja küzdződni a közoktatói adminisztrációból a fölösleges irkafirkát...

Megjelent azonban legújabb rendelete, amely szerint a magyar és osztrák kormány közt (!) megállapodás jött létre...

A tizedes pont az a számjegyek alsó vonalán magasabbra jő, további megkülönböztetésül pedig a tizedesek kisebb számjegyekkel irandók...

A tanfelügyelő megköszönhetik az irás-leczket, de ha még ez sem czopfos bürokratizmas, kicsinyesség, a melynek elrendelőjéről nem tesszük fel egy-egy eszme birtokának meg a lehetőséget sem...

Mondta a miniszterelnök, hogy az ellenzék nagyban csalódik, ha azt hiszi, hogy Tisza Kálmán után az ellenzék fog kormányra jutni...

Annival kevésbé nékülözhetlen tehát Tisza; annival kevesebb értelme van tehát annak, hogy ő kormányon maradjon...

utcában vannak a kávéházak, köz étkező helyiségek, a három hán, a legtöbb bolt, mühely, árucárnok...

A mi szállók is ezen hosszú utcában volt, a görög város közepén — Innét tehát jobbra fordulva, átmennek az örmény városba (Egyik városrész utcáit, házi épületei keleties jellegűek, mint a másiké, azzal a különbséggel, hogy lantornás ablakokt — vagyis három-lakosztályokat — leginkább a török városrészben láthatni; noha egybeitt is laknak most már szörványosan egyes mahomedán családok, nevezetesen törökhibü örmények.)

Ez észak déli főtutczát számos zög-zugos, görbe utca és köz szeli keresztül, melyek a magaslatról a völgybe, a tenger felé, vagyis nyugatról keletré irányulnak. E keresztutczák legelsőjéig érkezek, mely a várost del felől bejárja. Célpontunknál lévén, a balra forduló saroknál megállánk szíjeltekinteni. Egy keletnek tartó, kivételkép egészen egyenes irányú, meglehetősen széles, mérsékeltén lejtős, jó kövezett utca nyílt meg előttünk, minthét oldalán csupa emeletes házakkal, melyek közül a baloldali sor házi ódonabbaknak látszanak, mint a jobboldali — szélső — sorai. Lent a meneteles utca alsó végénél a tenger tükre csilant föl fényesen, a romlaldozó, öszürü, sötét házak között.

Itt van az örményváros vége; ez a szélső utca volt a magyarok utczája! — ugymond vezetők. Ezzel a sarokházzal a melynek tetején van a Rákóczi palotája, a mostani r. kath. parokhiái templomka, kezdődnek a fejedelem házi, le egész a tengerig. Es pedig, mint a szepányám Köszevghy Cecilia mondá: a belső baloldali házor magának a fejedelemnek a legfőbb híveinek lakosztályait, palotáit foglalja magában, — míg a jobboldali, külső sor házaiban (melyek most már nagyobb részben át- vagy újraépítvék) lakott a nagyszámu udvari és szolgálomelyzet.

Valóban az utca teljesen egy fekszik, a mint Mikes 1720, ápril 24-iki leveleiben leírja: „Mi az örmények közt lakunk. Az egész szállásaink a város szélein vannak; csak egyet lépék, már a mezőn vagyok.“ A jobboldali háson túl kezdődik a szabad mező. Es egy van, mint az 1794 ben itt boldogult kassai orvos az ezen utcában lakó legutolsó magyarától az akkor már 116 éves Horváth Istvántól — a kinek szállva va, — hallotta: „Adott neki (Rákóczinak) a császár egy egész utczát.“ Ebben a sok kegyeletes bus emlékekkel, a nagy, neves fejedelem utolsó éveivel, utolsó óráival, halálával megszentelt utcában vagyunk tehát ini is.

Ezen nagyon egészséges, kellemes és elkülönített fekvésű utczának háziit III. Achmed szultán 1720 ban, — mikor a bujdosó magyaroknak, mint meghívott vendégeink itt szállásokat készíttetett, — a gazdag örmény tulajdonosoktól, a kiket házaikból kitelepíttetett, előbb kibérelé, majd végképen megvette és Rákóczinak s bujdosó híveinek adományozá örökjoggal. A fejedele pedig, ki eleinte inkább csak ideiglenesen rendezkedett be utóbb, — miután a francia politika osztrák hajlammá vált, Alberoni bíbornok spanyol miniszterelnök külpolitikai merész czélzataival együtt megbukott, és végre, miután Nagy Péter csár halála 1725-ben, Rákóczi fegyveres hazatérhetésének utolsó reményeit is eltemette, — tehát a fejedelem e szomorú családotok után mind szorosabban fűzve az iránta mindvégig barátságos török udvarhoz: megbarátkozék a gondolatlalt hogy sokat hányatott életének hátralevő éveit rodostói kies magányában tölténi el. Rákóczinak, az idősülő Rákóczinak contemplatív természetéhez, valás-bölcsészeti stocicus nyugodalomához igen jól illett ez.

A fejedelem minden valószínűség szerint ekkor 1725. óta kezdett el állandó, kenyelmesebb fióm műüzemének s rangjának legalab nemképen megfelelő berendezés céljából, rodostói házaiban neg,obb átalakításokat, — átépítéseket tétel, müvészi festéseket, stucco, sgrafitto s masféle díszítéseket alkalmaztatni, söt merőben új épületeket is emeíteni.¹⁾ Ezt ugyan Mikes részletesen írva nem hagyta: de azt igen világosan említi, hogy Rákóczi „sok (udvari) embert tartott, azoknak sok fizest adott es megannyit költött az építésre;“ továbbá, hogy a sok mesterséges házi eszközt, butort, „örökké csináltatta; az asztalos es lakatos többet nyertek rajta mintsem az ötvösök.“ (1735. nov. 15-iki lev.) Ezenkívül egybeitt is írja, hogy a fejedelem a kápolnaja díszítésére es a mesteremberekre sokat költ. Hogy mesteremberekre : festőkre, szobrászokra, kőfaragókra, kőművesekre, gipszöntőkre, esztérgályosokra,²⁾ üvegcsikkre, asztalosokra, reznművesekre, lakatosokra, ácsokra stb. szóval, építő es ékítő műipart özökre csakugyan „sokat költött Rákóczi: azt rodostói egykoron fényes palotái, házorai, még mai romlaldozott, elhagyatott állapotukban is mutatják, kivált ha azok belsejét vizsgáljuk. Idejárult a ma is fennálló faragott kőterasse, a pompás márvány-csorgókutak emeltetése, es a szép filigráikkal

¹⁾ A fejedelem fiának, Rákóczi József hercegnek 1738. nov. 7-en kelt végrendeletéhez csatolt végrehajtási emlékirat nyilván beszél az öreg fejedelem Átal Rodostóban építtetett házaikról.

²⁾ Hogy Rákóczi — mint barátja Nagy-Peter csár — maga is nagy kedvelésével kezelte az esztérgát Rodostóban es hogy darabokra szetszedhető, lakárak rakható, s meg összeilleszhető mesteresges butorokkat talált föl: azt Mikes írja. Egyik hí apródjának, Szabmári Király Adának följegyzései szerint pedig már Franciaországban, grosbosi magányában is esztérgályosott.

ékes sétatert ültetése a tenger part fölött. A kertről es csorgókrul majd alább szólnuk; most lássuk a házakat s ezeknek belső díszzeit.

A magyarok utczájának a fejedelem palatatorát képezett házelkei az épületek mögött jó melyen es egyforma távoltságban nyulnak be az örményváros felé: ugy hogy az északra délre huzódó főtutczának a saroktól legközelebbi két három háza is még ama telkek belső hosszúsági vonalán épült — a mint-hogy e pár ház is még a magyar telephez tartozott. E telkeken, az udvarokon belől, a magyar-utca bal házorát képező „mindenk háznak vagyon egy kis házi kertje“, — mint már Mikes írta; s mind e kis házikertek még ma is megvannak szép gyümölcsfakkal beültetve, árnyas szőlőlugásokkal díszítve. A kápolnás sarokháznak (a mostani parochia épület) es a két szomszéd háznak (most az ecclésia bérházaiknak) kertjei azonban egy nagyobb keret képeznek, mely a plebanósé. Rákóczi idejében pedig ezen belső kertek — valamint a házudvarok is — le egész a tengerpartra nyíló akkori főkapuzatig, egy terület: a fejedelem palatator udvarát es házi kertjeit képeztek, mert a fejedelem egyesítette öket.)

Magok a házak keleti szokás szerint köböl s fából építvék, (ugynevezett „Rigelwandbau“), kissé kibébb álló emeleteik alján es fönt az ereszek alatt csipzettek téglapárkányzatokkal s itt-ott kiguruló zárt erkélyekkel, mint a tenger felől. A tetőzet a keleten — es Olasz-, Spanyolországban is — máig dívó kupás-cserépből áll. Ilyen a még restaurálatlan házak külsége, melyeket gondosan megismerélvén, végig mentünk az utczán, le a tengerig. Ennek közvetlen partján néhány öi széles — ut gyaant szolgáló — szegélyzet vonul el, melyből három-négy öhnyi magaslat emelkedik lejtősen. E magaslatra épült a legvégső ház s erre nyílt valaha (ma elfalazva, részben be is építve) a fejedelem palatator főkapuzata, melyen Rákóczi harmincz föből álló janicsári díszőrsége állott őrt, ágája alatt. E kapudál pergettek a szokásos dobjeleket, melyekről Mikes többször írt. Tehát a főbejárat a tenger felől volt.

Ugyancsak e magaslat lejtőjet az utca végénél Rákóczi, — hogy díszesebb legyen, — terrasse-alkotta. E faragott gránitkővekből rakott terrasse még ma is áll, talán az egyetlen Rodostón. Munkája olasz kezekre vall. A hajdani kurucz bujdosók erőll a terrasse-ról jartak le sétálni a tengerpartra; mi is ott menének le alkonyatkor a „madzar eszemes“-hez. De most föl a legvégső háza sietnek, melyben — mint kalauzunk mondá — a fejedelem ebédlő-terme van.

A most a ház egyedüli bejártaul szolgáló oldal- vagyis utczai kapu már magában is felkölte érdekeltségünknek s nyilván Rákóczira emlékeztetett: mert itt a távol keleten — kivált akkor még — szokatlan francia barok-s yben épült.³⁾ A szabatos asztalomunkával készült, palczatagos, rovatos kapukeret fölött fiaom díszes gyöngön meghajtott fapárkányzat — ezt díszes faragás barok-fölzet (portálé) koronázza, a két szélen az ismeretes esztaghajlatokkal. E portálé szélein a czimertartó pajzs tömbje, melyen a Rákóczinak sasauak helye, nyoma még kivethető némiég. (A czimer vagy tafaragvány volt, vagy öntött bronz, — nem tüdő; ha bronz: akkor ezt már leopták, mindazáltal a szarnyas sas alakjának nyoma a fába bepréselődén, megmaradt.) Hogy ez a különben is kemény faragott portálé es kapukeret így épen áll: a fölötte egy méternyire kiszögellő, kupás-cseréppel födött, csinos alaku védő-ernyőnek köszönhető, mely arra szolgál, hogy a fejedelem, ha ezen a kapun kíván vala kilepni: esős időben is szárazozz illhesen hintajába. Ezebirant ezen ernyő már o y rozzant állapotban van, hogy a eszakkadástól egy, a portálé alsó párkányához szegezett ducczal kell megtámogatni. — A kapu mellett balra nyílik a falban a kapus kis ablaka. A portálé, valamint a kapukeret es maga a — bár egyszerű, de szép szabályos betetes müv, kettős szarnyú — kapu, ma már csaknem barnába átmenő sötétvörös színre volt festve. A kapusarnyúnak az egykori díszes bronzkilincset jelenleg már csak egyszerű vaskarika pótolja es a szarnyak alja romlaldozott, toldozott.

A ház földszinti lakrészeit — állítólag már 80 év óta — egy Monolaki nevű, sok tagból álló, szegény örmény földmives család lakja, melynek tagjai a Rodostóban mindenkitől jól ismert, előkelő, gazdag Aslan-család fiatal sarjától kalauzolt társaságunkat kitelhető előzékenységgel fogadták. Mikor megtudták, hogy magyarok vagyunk, örvendeni látszóttak, — olyan élénk itt még a legogszerűbb embereknél is Rákóczi es a vele itt lakott magyarok emlékezte. Lakóházuk egykori nevezetességet is jól tudták es dicsekedtek vele. Bevezettek a tenger felé nyíló földszinti két lakoszobájukba, melyek alacsonyok, — hajdan is csak a cseleedség lakosztályaiul szolgálván. Falai most csupán díszítettek s minden dísz nélkülöznek; czífrán voltak ezek is előtt kifestve, — ugy mond az örmény aszszony, — de hát mi szegény emberek vagyunk, nekünk így is jó. Valóban, a butorzárt kopott es szegényes volt, — de minden tiszta

³⁾ Erre, régi följegyzések es hagyományok nyomán, a plebanos ur helyelméletett, de meg az egészsékes fekvéséből is kitünik.

⁴⁾ Rákóczi udvaruere között — mint Mikes írja — francia, olasz s más sok mindenféle nemzet volt es pedig nemesak szolgák, hanem udvari mesterműrekek is.

Az előcsarnokból fölmenek az emeletre, szük falepcsőzeten, mely nyilván a szakácsoké, étekgőké, szóval a szolgálomelyzeté lehetett: mert a fejedelem es vendégei az egybeépített szomszédház emeletéről jártanak az ebédlő terembe.

Ennek ajtaja még a régi, csak egy szarnyra nyíló s — mint keleten — nem magas; nyílása font izezes, mely izezet fölött kívül a falon hamvas festékekkel festett francia barokstíliu, kagylós hajlásu portál-ékítmény, fresco látható. (Ugyanezt a portál-díszít látuk a fejedelem többi házaiknak ajtai fölött is. Olyszert, mint nálunk nemely régi kolostorokban a rectorium-s más föbb ajtók fölött találni.) — Maga az ajtó betetes mü, sötétöldre van festve, a betetek szélein piros szegélyekkel.

Ezen ajton — mely a belső bálisartot foglalja el — belépvén, előttünk volt Rákóczi Ferencz ebédlőpalotája. Még ma több, mint valánfélszáz év után is oly díszes, hogy megvalán lépetve. A terem magas es elég tágas; 40—50 személyre kenyelmesen föl lehetne teríteni benne. Mennyezetét müvésziileg összeillesztett apró, négyeszedű cédrusfa koszkák alkotják, ma már a régiségől barnultak. E nom ereszteik szabályos vonalakban huzódnak; olasz vagy francia munkának kell lenni. A padolat csak egyszerű fenyezőszekket, mert merőben be vala vonva persz szőnyegekkel. A teremnek az ajtóval folytatolagos nyugati oldalát egészen elfoglalja a tömerdek nagyságu, magas es díszes pohárszek (credenz), mely magában egész építmény; itt állították egybe, — csak darabokra széjelbontva volna lehetősége az ajton kiszállítani. Ez óriási tányér-es pohárszek-szekreken előtti hosszudad s néhány lépésnyi széles térről — mely a szolgálomelyzetnek es a zenészeknek volt szánva⁵⁾ — s a melynek padolata alakosnyabb, — két lépésnyi theatrális emelkedésre lépünk, mely az egész terem betölti s a szolgálomelyzet helyétől körül választja el. — Ezen emelvényen volt fölterítve az urak asztala; mint látszik, egy hosszú fasztal, a két végén két szarnyúval.

Az ebédlő-palotának három oldalról 14 magas ablaka van s az ajtóval szemközt, keleti oldal (a főhomlokzat) közepén kijárata a tenger felé kiszögellő nagy, zárt erkélyre. Ezen erkélyről s a tengerre nyíló ablakokból — magaslaton épülvén a ház, — fölsegés, elragadó kilátás tárul szemünk ele, a kikötőre, a Marmara-tenger végheleten, tündöklő tükürre; s szemben — kissé jobbra — a habokból kibukkanó Márványziget fehér szikláira, phantastikus alakzataikkal, messze túl azon pedig az ázsiái partok, a Kapudag, az Olympus bércei kekelnek, le egész a classical Troja tájaja, — míg jobbra tekintve, az európai parton a Hellespontus torkolata s a Terkirad gyéglancz tűnik szemünkbe. Hónyszor merenghetek el e nagyszeru képen a hatalmas Rákóczi, Bercsenyi, Bercsenyiné, Forgách, Eszterházy, Csáky, Zay, Sibrik, Pápai, Mikes es más bujdosó magyaroknak könyektől csillogó szemei!

A két oldalfal ablakai a jobboldalé az utczára s a baloldalé a főkapura, udvarra, belső kertre es az örményváros házaira néznek.

Az ablakok alatt a padolatnak egy-egy lépésnyi emelkedése huzódik a fal mellett kőorsókori végig, mintegy szegélyzet. Magok az ablakok megíépő szerkezetűk; tulajdonkép minden ablakok megíépő szerkezetűk; a világosság, kibonthatatlan nyájas, derült színt adva az egész teremnek, — míg közben-közben az üvegvirágokon keresztül, a keleti napsugar kiüüböző színekben, vidáman ragyog at.)

Ez ablakok fölül patkó izezetűk s köszörült üvegablakokhoz belől, leheér gipszzsel finoman bevont es szabályos méneszt-formákra kifaragott, rácsosatszeru, romboidos facífrázott van szoroson odailleszítve, — tulajdonkép minden ablak nem is egy, hanem kettő, egymás fölött. Az alsó ablak t. i., — melynek nyílását a falba illesztett ritkás vadrácsozat zárja el, — két-két szarnyúval, négy egyforma üvegablakból bíró, rendezet alakú; mindenik így ablak fölött azonban egy-egy morstíliu, remekművi felső díszablak van. Ezek tejszerűleg áttetsző, vélenzei, köszörült üveg, — melynek közepét színes üvegvirágok környézik, — kedves, szűd fényvel árad be a napsugár, mint az Ejub sírkápolnáján Sztambulban⁶⁾ — E sejtalaku díszítés merőben keleti es gyönyörü. — Az ablakok keskeny oldalfalai pedig a legremekesebb miniatür-müv még ma is élénk színekben pompázó virág-gürland festményekél ekekek, — melyek e phantastikus ablakokhoz olyan jól illenek.

Ilyen ablak még kilencz teljesen ép maig s Rákóczi ebédlő palotájának földszint képezik; öt azonban már — mint a lakosok mondják — az itt gyakoribb földrengek miatt beomlott s összetört.

A terem falait, legfelül, két keleti idomzatu gyönyörü párkányzat-festés futja körökörül, mely alatt még egy — szabályos távközösben rózsákkal díszített — keskenyebb, emelkedett, gipszmüvü festett vonal húzódik. Ezen álló apró, remek virágfüzerektől környezett hosszégyzögök követik egymást, melyeknek közepét a nyugati oldalfalon a pohárszek szekreneyi fölött, sajátos, keleties, hármas

⁵⁾ A híres Czinka Panna, apja Czinka Sándor, évek során át Rodostóban, Rákóczi udvarában tartózkodott zenekarava.

⁶⁾ E mor stíliu felső ablakokat nem lehet — nem is szükség — kinyitni: a szellőztetés es kitérítés es alsó ablakokon történik.

⁷⁾ Csakugy az Ejub-kápolna ablakain színes üvegdíszek nincsenek.

virágdísz tölti es mégis szabatos tojásdad keretű virágfüzerek tárlók — még; mintájuk kezi festések, képirov müvészet. Így egyesíté Rodostó palotájában a nyugati kiféjstíly a francia stílyok, az olasz

Ugyanis a hol az ablakok füzér hosszégyzögök közé közéleg, stucco díszítésű, műolcsoporportozóművek plasticus csöt; dinnét, kőgyörbőten kipróbáltak, körtekészemeket, stb. es díszkoszárkatán.

Ilyen gyűm-négyzögben ugy vallamennyi építé. A terem én ezen festett es szelid kékes-zöld sötétzöld színű rózsorna betétyezepen vízfőtőpiros vónaldiszkeiken keret gyékítvék. Folytas hasonló alkotás.

Végre, a tartott ter keske korlát es a pátasz, — barok zászadával a mór es pipartó-szorsóban állottak. E pipartó tiszalkotmány. Vónból van faragva felő folyton kesetőkörönájával, finoman gipszzsel felső mezőre ros es zöldszínűnyőr virágfűzereklakazatai megletcia barokkok.

Ugyanis a hátszról két keske két nagyobb zópyramisa hegyell — a keletnek es falak belsején korona cifrára szelei pedig az szegélyeztek.

E pipasz maga némében tö sem láttam zeumunkba. Regi lütónél több nincidomó aranykerteremben, melytezt. Tan meg szazert hagyják.

Különbö A szegénysorsu ben huzódnak jak. Csak ruhávégből a szarítóeszítve. A földszelrohamaitól pedig, — hogy egyseriben beablakok itt-ott helyét beagatácska vánszándjeledelmi pompa a jelennek nyoz Egyébként az e hogy ke es t benne teríteni.

Mivel pedig csoportozati stutek, hogy szkre tapogattam es asszonyaként szérdeklődesemet zott, hogy majd falból mind a tíkat nekem, dat En velem akará palotáját, a boldtám vissza istezt más valaki volna ily vandall lekede; Kunostem, hogy föl pasához, s megészemekl ezt szent emléket; rek ide, es ha a díszitény is hie megrongálódik, lelősegere vonom megbünttettem.

E fenyeteget — imponált es től nagyon félne

virágdisz tölti be, könnyed, finom, szeszélyes és mégis szabályos keretelésben. A középső tojásdad keret virágdisz legnagyobb. Mind a virágfüzerek tarka színei — kivált a piros és a kék — még ma is a legelőkeltebben ragyognak; mintájuk keleti, de oly finom miniatűr kézi festések, hogy vagy olasz vagy francia képiro művészi ecsetjéről kell származtatniok. Így egyesít Rákócynak nemes izlése rodostói palotájában a kelet szindus pompáját és formáit a nyugat kifejtettebb művészetével, — a morstyl a francia barokkal, sőt mint azonnal látni fogjuk, az olasz renaissance-al is.

Ugyanis a terem többi három falán, a hol az ablakok közt az imént leirt virágfüzér hosszégszög mezők tovább folynak; e négyzsögök közepén, az ebédli hivatását jelképezőleg, stuccóból olasz művész kezű készült és szintén még nagyon eleven színű gyümölcsportozatok dombornak ki. E domborművek plastic ábrázolnak mindenféle gyömcsoportot: dinnyét, füget, közepén felmetszett és gyönyörűen kipirosított béli gránátalmát, barackokat, körtéket, almákat, szilvákat cseresznyezsütemeket, stb. egy olasz — vázaforma — díszkosárában.

Ilyen gyümölcs-dombornak az összesen 15 négyzsögben ugyanennyi van, — még mind vallamennyi ép.

A terem falainak alapszíne melyen mind-ezen festett és dombor-díszítmények láthatók, szelid kékes-zöld.

A mi már a terjedelmes pohárszéklet illeti ez szép domboru betétes művű zart szekrényekből áll, nagy kettőszárnyú ajtókkal. Ezen ajtóknak és a szekrényeknek falai ep olyan sötétzöld színre festvék, mint a teremajtó: vörösbarna betétek pedig szabályos mezek közepén vitézköteforma, kacsakarings, sárga s piros vonaldiszkekkel és virágoskakkal, s szeleiken keret gyanánt élénk piros horgonyokkal ékítvék. Folytatólag a teremajtó nyílása fölött hasonló alkotásu fábetekek láthatók.

Végre, a szolgazemélyzet számára fenntartott tér keskeny végén, a deli fal mellett, a korlat és a pohárszék között egy nagy, magas, — barok stýben ekesen faragott ormózatával a már ablak alsó párkányáig felérő — pipartort-szekrényt találunk, melyen két sorban állottak egykor a hosszúsáru pipák. E pipartort tisztá ep, és nagyon szép, eredeti alkotmány. Voróstenyő-, vagy cedrusdeszkákból van faragva, hátlapjával, talapatával, fölfelé folyton keskenyülő oldalfaival s díszes tetőkoronájával. Azután az egészet bevonták finoman gypszszel főheferre, és hátlapját alsó s felső mezőre osztva, gadagyon földiszitit piros és zöldszínnel, phantasticus elágazása, gyönyörű virágfüzerekkel. Kivált a felső mező alakzatai meglepően szépek Motívumaik francia barokk, — de ismét keletivel vegyítve. Ugyanis a hátlap virágfüzerei mellett két szelről két kisebb, s a két oldalalon kívülről két nagyobb zöld ciprusfa áll, melynek sugár pyramisa hegyén egy-egy kakukk-madar ül, — a keletnek e mesés jósmadara. Az oldal-falak belsején virágalkatok díszlenek; a korona cífrán faragott ormózata és párkány-szelei pedig zölddel, pirossal és arannyal szegélyeztek.

E pipaszekrénynél eredetiebbet és a maga nemében szebbet, sőt csak hozzáfogható sem láttam még. Meltó volna nemzeti muzeumunkba.

Regi útdarabk ennel és a pohárszéknel több nincs is, — csak még egy barokidomú aranykeretes törött tükört találunk a teremben, mely valaha nagyon elegáns lehetett. Tan még Rákóczié volt, s mert eltört, azért hagyták itt.

Különbén az egész ebédli-palota úres. A szegénysorsú lakók a földszinti helyiségekben húzódnak meg, — az emeletet nem lakják. Csak ruhát szoktak itt szárogatni, mely végből a szárító kötelek most is ki valának feszítve. A földregestől és tengeri viharok szelrohamaiktól beomlott öt mór ablak nyílását pedig, — hogy az eső mégis be ne verjen, — egyszerűen befalazták fecskerakással, s az alsó ablakok itt-ott szintén hiányzó üvegtábláinak helyét beakgatták holmi kopott darócokkal, ócska vászondarabokkal. Szóval a hajdani fejedelmi pompa fényes maradványai mellett a jelennek nyomora ásit — kiáltó ellentétül. Egyébként az ebédli-palota még annyira ép, hogy ke. és tatarozással bátran föl lehetne benne teríteni.

Mivel pedig nekem az említett gyümölcs-csoportozati stuccoemlék annyira megtetszetek, hogy székre állva, közelebb nézegettem és tapogattam meg őket: a gazdálal palota asszonyaként szereplő örmény házi nő ezen érdeklődésemet észrevévén, tüstént ajánlkozott, hogy majd hoz ó baltát, — vágjuk ki a falból mind a tizenötöt, szívesen eladja ó azokat nekem, darabját egy egy medzsidijeért. En velem akaró megfosztani díszelőt Rákóczi palotáját, a boldogtalant! Felháborodva utastám vissza istentelen ajánlatát; és nehogy ezt más valakivel — a ki netalán hajlanó volna ily vandalizmusra — ismételve megselekedje: Kunos tolmácsolásával megfenyegetem, hogy fölmegek én most a konakba a pasához, s megkérem őt: tartassa szigorú őrszemekkel ezt a termet, mint a magyarok szent emléket; mert én nemcsak a visszatéré ide, és ha akkorig csak a legcsékezebb díszítmény is hiányozni fog e teremből, vagy megrongálódik, — jaj lesz ó neki, szoros felelősségre vonom a pasa előtt s keményen megbüntetem!

E fenyegetés — a melyre szükség volt, — imponált az asszonynak; mert a törökötől nagyon félnek s azt is tudják, hogy azok

a magyaroknak „kardasai”, jó barátai. Az örménye azonnal meghunyászkodott, mentegetődni kezdett, és fogadkozni, hogy mindent szentül megőriz.

Másnap egy epen ott időzött vándor-photographussal három fényképet vettetek az ebédli-palotáról és egyet a kapuról. De mint-hogy a teremnek földiszitét a festmények és ablakok szinompájja képezi: aquarellben kelle-ne ott másolatokat készíttetni

HELYI HIREK.

József főherczeg Debreczenben.

Debreczen, jun. 6.

Szokatlan mozgalom volt észrevehető tegnap este városunkban. Magán-fogatokon és bérkocsikon díszbe öltözött urak és katonatisztek robogtak ki a vasuti indóházhoz, az utcákon nagy néptömeg hullámozott, mely szintén az indóház felé tartott. Az indóház környeke már jóval 7 óra előtt el volt lepve közönséggel, sőt még a népkertben is számosan foglaltak helyet, hogy onnan nezzék végig József főherczeg bevonulását. A vasuti perronnon ünnepi díszben állott a fogadó bizottság s széles szőnyeg volt leterítve a földre, hogy azon át lépjen a főherczeg az indóházba. E szőnyeg azonban feleslegessé vált, miután a vonat, illetve a főherczeg kocsija, nem e szőnyeg előtt állott meg.

Más evekben is nagy számu közönség várta József főherczeg megérkezését, azonban a tegnapi fogadtatás számára és díszre nézve felülmúlta az eddigieket. A perronnon várakoztak: gf. Degenfeld József főispán, megyeszín díszmagyarban, Simonffy Imre kir. tanácsos polgármester és Rácz Gyula alispán fekete díszmagyarban, Kassay Farkas Dániel tábornok és Oszvath Mihály főhadnagy segédszít, katonai díszben s több más katonatiszt. A magyar díszruhák és katonai díszruhák fénye igen szép látványt nyújtott. Jelen voltak továbbá: Boczkó Sámuel főkapitány, Vég Gyula, Beer Kálmán s Hajdu Gyula rendőrfőkapitányok, Darvassy Endre pénzügyigazgató, Szikszai Szabó József honvéd-törzsorvos, Könyves Tóth Kálmán ref. lelkész és Materay Lajos ág. evang. lelkész papi díszben, számos városi és megyei tisztviselő s több városi polgár.

Midőn a vonat 7 óra 17 perczkor berobogott s József főherczeg daltól alakja a leghatású kocsiban feltűnt, barsány eljenz hangzott fel. József főherczeg katonás üdvözléssel köszöntö meg a közönség ovációját. Elszállva a kocsiból, gf. Degenfeld József főispán intézett hozzá rövid üdvözlő beszédet, biztosítván a főherczeget arról, hogy mindig örömmel az Debreczenre nézve, midőn a főherczeget falai között üdvözölheti. József főherczeg válaszában hangsúlyozta, hogy mindig örömmel jó Debreczenbe. Az urakkal kez fogván, a főherczeg az eljenző közönség soraitól közt ment a város ötszö fogathoz, melyen a „Bika”-szállódba hajtatott. Hosszu kocsisor kíserte a főherczeg fogatát s az utcán mindenütt nagy néptömeg állott s lelkesen eljenzte a magyar főherczeget.

József főherczeg tegnap este kíséretével (b. Nyary altábornagy, Clair ezredes s Veres százados hadsegéd) a „Bika”-szállódban vacsorált, — ma reggel 7,7 órakor pedig ki-ment a Nyúlásra, hol személt tartott a taurázslóaj felett. A személt, mely kitűnő eredménytel végződött, a főherczeg del tájban visszaért a „Bika”-szállódba, hol 8 szoba áll az ő és kísérete rendelkezésére.

Egy órakor a főherczeg 15 teretűk ebédet adott a „Bika”-szállódban melyen a főherczegen és kíséretén kívül résztvettek: Kubinyi altábornagy, Kassai Farkas Dániel tábornok, Ritter, Czernin s Zoltan ezredek, — polgári részről pedig: gf. Degenfeld József főispán, Simonffy Imre kir. tan. polgármester s Rácz Gyula alispán. Az ebéd menüje a következő volt: Barua leves borsóval, spargavajjal, pastémom, töltött kalarabé, liba sult ngorka-salátával, cseresznye-letes, krém, kávé, borok. Érdekesnek találjuk itt felmenteni, hogy ma reggel a főherczeg kavejához paprikás szaloncukor és fekete kenyeret is szolgáltatott fel.

Delután a katonai lövő teren a lögyakorlatot nezte meg a főherczeg s városankból a holnap reggeli gyorsvonattal utazik el.

A honvéd egylet sorsjátoka. Több ízben említettük már, hogy a debri. honvéd egylet — segéj-tökejének gyarapítása vegett — sorsjátékot rendez. A sorsjegyek darabja, melyek igen csinosan vannak kiállitva, 20 kr. Sorsjegyek kaphatók: a gazdák és iparosok általos hitel-szövetkezeteinek debri. fők-telepen, — Papp György vendéglősnél a nagy-erdőn, Kemény János vendéglősnél a kis-pipában, Lőrincsak s Forgách aranyművesek üzleteiben, a függetlenség körben, Szentkirályi és Kalenda, Pájer József, Ganovitsky s Zador Lajos kereskedésében, Tóth Lajos és Levay tantó urakkál. A honvéd egylet ez uton is felkéri azon t. hölgyeket kik nyerevény-tárgyakat szándékoznak adni, hogy ajándékaikat sziveskedjenek az egylet elnökéig eljuttatni.

Neumayer József őrnagy, a 39-ik gyalog-ezred 3 ik zászlóaljának parancsnoka, ki tegnap öngyilkossági szándékból ropított díszítmény, a katonai kórházba szállitotta s d. u. 4 órakor meg élet-balai közt lebeg. Tegnap d. u. 3 órakor — a nagy vervesztes következtében — annyira elvesztette eszméletét, hogy már halottnak látszott. Innen került lapunkba is azon hír, hogy még a tegnapi nap folyamán meghalt. Tegnapi közleményün-

ket még azon irányban kell helyreigazítanunk, hogy nem az álla alá lött, hanem a jobb-halantékan ropította be a revolver-golyót. Dr. Bruttmann Alajos ápolja személyesen. Az öngyilkosság okáról több versio kering, de legvalószínűbb azon feltevés, melyet már jelez-tünk, hogy a szerencsétlen őrnagy elme zavart állapotban követte el végzetes tettet. — Az elmezavar tüneteit már két nap óta észlelték rajta, időleges nyugdíjaztatása is ezért történt. Az utolsó időben mindég Bécsbe képzelte magát s ott levő családját emlegette. Az őrnagy tegnap d. e. beelőtt a falba; inasa elvette a revolvert s beledugta az ágyba. De az őrnagy észrevette s akkor a revolverrel lött magába éppen akkor, a midőn Heindl Lajos ezredadjutás aláírandó iratokkal nyitott be hozzá. — Egy ízben a városháza hivatalos helyiségeiben is olyan magatartást tanusított, mely zavart elme-állapotra vallott.

A központi választmány holnap d. e. 11 órakor ülést tart s kitűzi a II-ik választókerületbe a képviselő-válatás napját.

Egyház. A debreczeni ref. egyház tanácssterében június hó 7-dik napján d. u. 3 órakor gazdasági ülést tartatik. Tárgy: folyó ügyek.

A debreczeni torna egylet — mint már említettük — f. hó 22-én torna ünnepeit és táncvizigalmat rendez az erdőn. A rendező bizottság oly kiváló urakkól alakult meg, hogy maga ezen körülmény előre biztosítja a sikert. A táncvizigalmat verseny-törzsműsárat előzi meg, mely d. u. 4 órakor kezdődik. A díjak kiosztására városunk szép hölgyei közül többieket felkérték. A táncvizigalom este 9 órakor kezdődik. Belépti jegy személyenként 1 frt. A mulatság iránt városzerte nagy az érdeklődés.

Kezgyeltes ünnepely. Valics A. N. talné szül. Asboth Palotai Eulalia sirjánál ma d. e. folyt le a rendező fordulatú ünnepely. A tisztántli ev. ref. leánynevelő intézet első négy osztálya (a mely osztályok számára tette a nemzeti műv. honleány a tizezer irtos elapítványt, mely már tizenháza tizerre nőtt). Hajdu István vezető tanár és Galgóczi Ilonka tanítónő vezetésével mellett kivonult a sirhoz, a czepléd-utczai ref. temetőbe, s gyász dalt énekelve elborították a sirt virágokkal ezután Hajdu István intézett a kicsinyekhez megható beszédet, méltatva a nemesszü hölgy tettet s íntéket, hogy követendő példányként lebegjen ez előttük. Vegül ismét felzendült a kicsinyek gyászdala, s elérkezé nyedve távoztak a sirtól.

A nagyváradi kir. jogakadémia száz éves fennállásának emlékünnepélye czimmel csinos kiállitásu füzet jelent meg, melyet dr. Bozoky Alajos kir. tanácsos, a nagyváradi jogakadémia jeles igazgatója állított össze. E 83 oldalra terjedő füzetben a jubileumi ünnepély, mely f. évi márcz. 17-én folyt le, részletesen közölve van Schleich püspök, Bozoky igazgató, Galbory ifj. elnök beszédével, Sipos jogtanár értekezésével, Rácz Mihály ödávál s mindazon üdvözlő levelek és távirati szövegeivel együtt, melyek ez alkalommal az igazgatóhoz érkeztek. A bankettek-ről és toasztokról, szoval az ünnepej minden részletről kimerítő s ügyesen irt tudósítás van a műben, mely kedves emléket fog képezni mindazoknak, kik a fényes ünnepejlen jelen voltak s a kik az akademiáj halgatták a jogot. A füzet tartalmából fel-említjük, hogy Nagyvárad város 500 frt alapítványt tett a jogász-segélyező egyletnek, a jogasok két mulatságok 480 frt 25 kr jövedelmét — Bozoky alapítvány czimnel helyezték el s jubileumi alapítvány czim-mel a volt tanítványok 518 frt 50 kr gyűjtöttek össze. Mellette van a füzetben a volt akademiáj jelenlegi a realiskolai) épület a jogakadémiai épület, díszterem, könyvtár s azon sikerült koszoru rajza, melyet Maria Terézia szobrára helyeztek a jubileum napján Bécsben. A füzet (ára 50 kr) dr. Bozoky igazgatóval kapható.

A személy portorlór a mely a magyar államvasutak összes vonalain f. évi augusztus 1 en tényleg életbe fog lépni, a következők-ről értesülünk: a vonatirányokat tizenhárom zónára fogják fölosztani s így tizenháromféle díjtétel lesz alkalmazásban. A legalacsonyabb díjtétel 10 krajczarra tervezik, de a legmagasabb sem fogja túlhaladni az I. osztályban a nyolcz forintot; a helyi forgalom és a nagy távolságok díjtetelei jóval, sőt az utóbbiak negy-ötzörte alacsonyabbak lesznek az eddigieknel; a középtávolságokra nézve azonban (150 kilométertől 250 kilométerig) nagyon jelentéktelen lesz a változás az érvényben levő menettértejegyek árához képest.

Mozgó telefon. A berlini főpostahivatal új szerkezettű telefont készítettett, melynek az a fő előnye, hogy nincs helyhez kapcsolva, hanem szabadon helyezhető bárhova. Az új telefont az ágyban fekvő betegek eppuigy használhatják, mint az íróasztal mellett dolgozó üzletember. A mozgó telefon különben nem is egészen új találmány: egy berlini cég, Mix és Genest, már 1886 óta gyárt ily messzeszókat és a berlini telefon-hálózatban szerepelnek is a czég készülékei. De általánosabb elterjedést nem volt képes nyerni ez a telefon. A főpostahivatal által szerkesztett messzeszólok azonban tökéletesebb, mint az említett czég találmánya s így valószínű, hogy az új telefon általánosan el fog terjedni.

Az amerikai zöld kukoricza ültetésének ideje még mindig nem készült el. T. i. ha azt akarjuk, hogy e redesen korán érő edes kukoriczából késő ősziig mindig juthasson asztalunkra, tanácsos két heti időközökben később-később újabb ültetést eszközölni. Nálunk még mindig nem ismerik az amerikai zöld kukoriczák roppant előnyét. Csak aki egyszer megpróbálta, nem bír többet megválni tőlük. A legajánlatosabb fajok az Early-Minnesota s különösen az Evergreen Sweet, kivált pedig ez utóbbi, mely szép nagy csövein valóságos czukorral öszegyurt vaj-izú zsémetek tartalmaz. Nagy dicsőrnék e mellett egy pirosszemű amerikai, zölden ehető kukoricza-fajt is, melynek ize a friss, még tejedő mandulához hasonló.

Piaczi árak — 1889. június hó 4-én megtartott hetivásárról.

1 Mm Buza	6.60—6.50—6.40
1 „ Kétszeres	5.60—5.50—5.40
1 „ Rozs	5.30—5.20—5.10
1 Mm Arpa	5.20—5.10—5.00
1 „ Zab	6.00—5.90—5.80
1 „ Tengeri	5.00—4.90—4.80
1 „ Köles	5.00—4.90—4.80
1 Zsák Burgonya	1.20
100 kg Szalonna	55.00—54.00 53.00
100 kg Háj	55.00—54.00 53.00

Ó T. A debreczeni önk. tüzök egy-let zenekari pénztára javára a következő urhölgyek és urak — tudván jól hogy sok a nótá, kevés a banknóta — voltak szivesek felülizetni: Özv. Botka Jánosné urnó 50 kr, Boczkó Sámuel főparancsnok ur 2 frt, Décsi Lajos ur 2 frt, Fekete Zuzsánna urnó 1 frt, Glöck Adólf ur 1 frt, Gall Sándor ur 50 kr, Halasz Jakab ur 1 frt, Kovács Lajos tiszafüredi főnök ur 5 frt, Kocsis István ur 1 frt, Nagy Ferencz ur 50 kr, Roth Pál ur 1 frt, Szöllösy Mihály ur 50 kr, Schierer Károly ur 2 frt, Tikos Imre ur 1 frt, Turai Farkas ur 1 frt, Özv. Turóczy Jánosné urnó 20 kr, Védress Mihály ur 50 kr, Varga Lajos ur 1 frt, Bisotka Gábor ur 2 frt, Szobronya Endre ur 1 frt, Publik Ernő b. főnök ur 1 frt, Mahlmeister Adámne urnó 1 frt, továbbá Papp György ur a szála díjmentes atengedéseért, a gazgáry igazgatóság 16 frt 02 kr értékű elfogyasztott gázert, s végre Nagy Amália kisasszony a rendező szalagok elkészítésért fogadják a rendező bizottság nevében legszivesebb köszönetemet. Debreczen, 1889. június 5-én. Mahlmeister Adám pénztárnok.

Gazdász-majális. Meghívó. A debreczeni m. kir. gazdasági tanintézet halgató-sága 1889 évi jun. hó 19-én, a nagyerdőn a „Dobos” pavillon termében olvasó-köré javára zártkörű gazdasági tanulmányokat, melyek czimzettet és b. családját tisztelettel meghívja a rendezőszék. Belépti-jegy személyenként 1 frt. Felülizetésekközzöntelt fogadtatnak. Jegyek előre válthatók: Szent-Királyi és Kalenda, Gyenes Lajos, Beke László és Zador Lajos urak üzleteiben és este a penztárnál. Kezdeté 8 órakor. A mulatság kedvezőtlen időjárás esetében is megtartatik.

Ertesítő. Vettük a debri. m. kir. gazdasági tanintézet évkönyvét az 1888-ik évről. Összeállította Domokos Kálmán igazgató. Részletesebben fogjuk ismertetni.

Gazdasszonyoknak. A közeledő pünköst ünnepek alkalmából t olvasónőink figyelmébe egy kitűnő példó szert puha padló számarra bátorodunk ajánlani. Ugyanis Keil Alajos padlózat-fenyházat, mely igen szép fényes, kitűnően takar, a mellett gyalog-szárpad és rendkívül tartos. E Keil Alajos-fele padlózat-fenyház Debreczenben kizárólag Szepessy Antal utó-dainál, Szent-Királyi és Kalendánál kapható.

Egy népszor. — A „Moll” féle francia borszes és sa” által a betegeknék egy ép oly gyógyhatásu, mint olesó szer nyujtatik köszvényes és csúszos bántalmaknál sebeknél és daganatoknál. — Egy üveg ára u. asitással együtt 90 kr. Székú d. s. naponta utánvéttel Moll. A. gyógyszerész és cs. kir. ultv. szállító által, Bécs, I. Tuchlauben 9. A vidéki gyógyszerterakban és anyag-kereskedés-ekben határozottan Moll féle készítmény kérésdó az ó gyári jelvényével és alá-írásával 2.

Közgazdaság.

Sörtésvasár. A kőbányai sörtéskeres. csarnok távirata, június 4. Az üzlet változatlan. M. urasági öreg nehéz 46.—47.—frtfg. magy. uraság. fiatal nehéz 49.—50.—frtfg. magy. uraság. fiatal közép 48.—49.—frtfg. magy. uraság. fiatal könnyű 48.—49.—frtfg. magy. szedett nehéz 47.—48.—frtfg. magy. szedett közép 48.—49.—frtfg. magy. szedett könnyű 50.—51.—frtfg. romániai bakonyi átmeneti nehéz —.—frtfg. romániai bakonyi átmeneti közép —.—frtfg. romániai bakonyi átmeneti könnyű —.—frtfg. rom. átmeneti eredeti közép —.—frtfg. sserb. átmeneti nehéz 49.—50.—frtfg. sserb. átmeneti közép 49.—49.50 frtfg. sserb. átmeneti könnyű. 47.—48.—frt. hisó a vasútról más-ásája —.—frtfg. hisó 1 éves elősúlyban —.—frtfg. hisó két éves elősúlyban (makkos) —.—frtfg. öreg makkos sertes elősúlyban, 4% levonással. —.—frtfg. As árak bizalt serteseknél páronkint 45 kgl. 4%-os levonással métermázsáskint értendők. Romániai és sserbiai serteseknél, melyek mint átmenetiek, adattak el, a vevőnek páronkint 4 forint aranyban vám fejében megtérítettik.

Felölő szerkesztő Gáspár Imre. Kiadó Kutasi Imre

BORSZÉKI VIZ

az ásványvizek királya,

mely a legelső orvosi tekintélyek által **Európa legjobb és legszénsavdúsabb ásvány és borvizének** van elismerve; ez indok elég uttörő arra nézve, hogy kiszorítsa hazánkból a burján módra elterjedt némely kétes becsű s drágább külföldi vizeket és elfoglalja ismét a magyar családok asztalain az öt megillető első helyet.

Kizárólagos lerakat Debreczenben

Csanak József urnál.

Kapható minden jelentékenyebb fűszerkereskedésben, — valamint az összes szállodákban és vendéglőkben.

Á r a k:

1 üveg	1 literes borszéki víz	24 kr.
1 „	1 „ „	20 „
1 „	1 „ „	14 „

MOLL SEIDLITZ POR

Tavaszi gyógyítás.

Nyári gyógyítás.

Őszi gyógyítás

Téli gyógyítás

Csak akkor valódi, ha minden dobozon a gyár-jegy egy sas és MOLL A. sokszorosított czéje látható.

Gyors gyógyhatás makacs gyomor- és altestbajok, gyomorgörcs, nyálk, gyomorégés, székrekedéssel, májbetegségek, vértelenség, aranyér és a legkülönfélébb női betegségeknek. Egy eredeti doboz használati utasítással 1 frt. Raktárak az ország minden nevezetesebb gyógyszerüzében. MOLL A. gyógyszerész cs. kir. udvari szállító, Bécs, Stadt, Tuchlauben 9.

Széküldés naponta utánvét mellett. 2 doboznál kevesebb nem küldetik.

Elismerés MOLL A. urhoz Bécsben.

Ülő foglalkozásomnál az ön Moll-féle Seidlitzporai igen jó hatást gyakorolnak; ismerem ezt egyszer s mindenkorra és szívvelyes „Isten fizesse meg“-et mondom érte; ezek a gyomrot jóvá és főt könnyűvé teszik.

Tisztelettel

Steinko P. I. lelkész Honnenschlag-ban.

MOLL FELE FRANCIA BORSZESZ ES SÓ

Legjobb bedörzsölő-szer

köszvény

CSUZ

és minden

meghülési betegségek ellen.

Csak akkor valódi, ha minden üveg MOLL A. védjegyet és aláírását viseli.

Bedörzsöléssel sikeres használat közhírvény, csuz, mindennemű testfájdalmak és bennülszél; borogatás alakjában minden sérelem és sebnél, daganatok gyuladásoknál, Belsőleg vízzel vegyítve hirtelen rosulát, hányás, kolika és hasmenésnél.

Egy üveg ára használati utasítással 90 kr. o. é.

Raktárak az ország minden nevezetesebb gyógyszerüzében és anyag kereskedéseiben.

MOLL A. gyógyszerész cs. kir. udvari szállító Bécs, Stadt, Tuchlauben 9.

Széküldés naponta utánvéttel. Két üvegnél kevesebb nem küldetik.

Elismerés MOLL A. gyógyszerész urhoz Bécs.

Kitűnő Moll-féle francia borszesz és sója vidékemen nagyszerűen működik. Küldjön nekem 50 üveggel, mivel az emberiség segítségére készletet óhajtok tartani magamnál. Mély tisztelettel

Hornof, lelkész Micholup-ban

Raktárak Debreczenben: Tamássy Károly gyógyszer., Tóth Béla gyógyszer., Szent-Királyi és Kalenda, Gerébi Fülöp.

KASZANYITZKY ENDRE

elölly KUHINKAI ISTVÁNOK

üveg, porcellán, lámpa, háztartási és konyhaszükséglet nagy raktára **DEBRECZENBEN.** Tisztelettel ajánlja pontos kiszolgálást és a legolcsóbb árakban elbármíndó gyártmányokból következő ideény-cikkeket, u. m.: fagyaltkészítő gépek, fagyaltszelencék, hidegvíz készletek, hűtőzsákak, hűtő jégkészítők, legjobbnak bizonyult egészségügyi szódavízgépek, non-plus ultra kávéfőző gépek, kerámilampák, túkrözött kerregőlyök, mosó és tisztítók, chinaeszt: evészkészítők és dísz-tárgyak; továbbá áruházi részére legkülönfélébb gyorsfűzők, kézi- és utazó-fűtrők, zseb-polharak. Postai megbízások a legnagyobb figyelemmel és készséggel teljesíthetnek.

Szent-Királyi és Kalenda Debreczen.

Padlózatok számára:

Keil Alajos

Padlózat-fénymázát

Bécsből

mint legkitünőbb mázó-szert puha padló számára: szagtalan, hamar száradó, szép, fényes és tartós, — 1 nagy palack ára 1 frt 35 kr. — 1 kis „ „ „ „ 68 „

Keil Alajos Bécsből,

Viaszk-kenőcsét

mint legjobb és legegyszerűbb beeresztő-szert kemény padló számára, —

Egy köcsög ára 60 kr.

legmelegebben ajánlja

Szent-Királyi és Kalenda,

DEBRECZENBEN, a városháza épületében.

Megrendelések olyan helyekről, hol raktárak nincsenek, Alois Keil, Wien IV. Resselgasse 6. gyári raktárában intézendők. Egy 5 kilós csomag ára 6 frt o. é.

Korona-forrás legtisztább és legolcsóbb égvényes savanyúvíz-raktár Debreczen és vidékére.

Gazdák és iparosok általános hitelszövetkezet debreczeni főoktelep áruccsarnoka

ajánl:

friss töltésű „Korona-forrás“

és egyéb ásványvizeket,

mindennemű fűszerárúkat, tisztán kezelt

vörös és fehér gyógyborokat,

oliva és ásvány gépolajat, vaselint,

legjobb minőségű

kocsi kenőcsöt

jutányos árak mellett.

Tisztelettel

Gazdák és iparosok általános hitelszövetkezet depr. főoktelep áruccsarnoka.

N.-várad utca, megyeház mellett.

Korona-forrás legtisztább és legolcsóbb égvényes savanyúvíz-raktár Debreczen és vidékére.

Magyar gőzcseplőkészletek.

Előállítja, pontosan és olcsón szállítja az

Első magyar gazdasági gépgyár

részvénytársulat ezéllt

GROSSMANN és RAUSCHENBACH

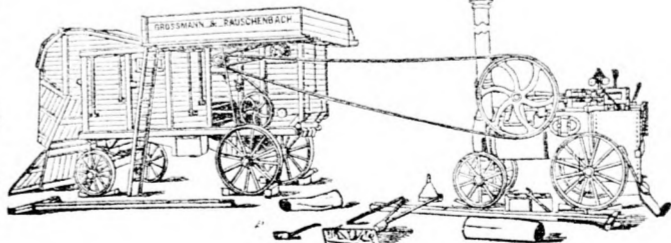
Gyár: Külső váci-út 7. BUDAPEST az osztr.-magy. államnasp. indóházának megérk. kapujától 10 percznyi távolságra.

Különlegesség:

szab. szeges rendszerű gőzcseplőgépek

legújabb szerkezetben, legpontosabb kivitelben

Teljes jótállás.

Legújabb szerkezetben

3 1/2, 4 és (új) 6 lóerejű mozonyokhoz és mozonyokkal Szénfűtésnél kell 200-250 300-350 kö. szén (fa aránylag) 14 óra a Szalmafűtésnél kell 5-7 5-7 köve szalma 100 kiscéplét kévénél Cseplési képesség 5-7000 7-10000 középnyágúságu kéve 14 óra alatt a magoknak legfőkéle:esebb kieséplése, kitűnő tisztítsa és osztályozása mellett.

Verőlécezes gőzcseplőgépek vaskerettel

6, 8 s 10 lóerejű fa-, szén- és szalmafűtési mozonyokhoz s mozonyokkal

Első magyar gazdasági gépgyár

részvénytársulat ezéllt

GROSSMANN és RAUSCHENBACH

Kizárólag hazai gyártmányok.

Képviseleők Debreczenben:

Koncz Lajos ur.

1889.

Közzététel helyben és másuttal

Egyes

A lap azelőtt és a közzététel után, 1884. aug. 10. nap. — a szerkesztésért

Közzététel TIBOLDI K. USÁTHY K. A. szerkesztésében (KUTASI) nyomdában

ME

Debreczen kerületének választó polg. hogy folyó köst másod. Függelense partgyülesre töztassanak ur lemondás választásra a képviselő zanak.

Pü

(Választ. E. nag. keselés tüze hitűség a bá nyelveken hirt igéit.

Ajkaikról hogy a halg az fogta rege tek meg ezek a hit és lelke nek mámore s az új tan jedt a föld tüzével-vassal, szaporodott.

Pánköst hozzá fűződö kapcsolt hazá tünk. A ma ünnepe volt nyit, hogy rósák egyik resztelte el. piros pünköst sebb napján népjátékaink része a pün kadt ki.

Debrecze ünnepe a pün hogy ilyenkor fel a nagyerd alatti vidamar ság röpke ör örömök derül szava is bele lakosságot, h több jog

A „DEBB

A

Hideg ősz levelet. Nem nyit nem hangos a enekétől, lehu koronája, meleg madár.

Pusztá, ka A kopasz hajló ága nem ott áll a kis ke tova lomosta n rü hulló könn Szegény

A kis halomboz zi a kis fakere hallgatja, mit z ron, ki tudja n Beszélet tavasrszal virá apólgatja, hisze őt. . . egy kid lett a mi rende . . . s fektében urát, bocsásson volt az oka . . . tudja? . . . Qlyan hid